

PRV: Chyby nejsou přípustné, ale jen na straně žadatelů?

Až na úřad veřejného ochránce práv doputoval případ obce Drnovice z Uherskohradištska, již Státní zemědělský intervenční fond neuznal za způsobilé některé náklady jejího projektu, uskutečněného s podporou z Programu rozvoje venkova (PRV). Obec některá svá neúmyslná pochybení připouští, avšak její starosta kroutí hlavou i nad postupem úředníků.

Ani ne 430 obyvatel má obec Drnovice nedaleko Valašských Klobouk na Uherskohradištsku. Když obec chtěla zchátralý rodinný dům, který koupila do svého vlastnictví, zrekonstruovat na Muzuem stavitelství a řemesel jižního Valašska, vcelku logicky upnula svou naději k Programu rozvoje venkova. Právě tento dotační titul v gesci Ministerstva zemědělství má kromě zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví sloužit i k rozvoji venkovských oblastí, a to zejména podporou obcí do 500 obyvatel.

VELKÁ OČEKÁVÁNÍ V DRNOVICÍCH...

Na projekt muzea obec požádala o dotaci z PRV již ve 2. kole příjmu žádostí v roce 2007, přičemž jeho předpokládané náklady činily 5 mil. Kč, které měly být programem pokryty z 90 % bezmála čtyřapůlmilionovou dotací. Vše zpočátku vypadalo velice slibně: Drnovický projekt (registrační číslo žádosti 07/002/3220c/672/000220 v Opatření III.2.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova) byl 20. 3. 2008 Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF) coby platební agenturou schválen a vybrán ke spolufinancování. SZIF připravil i dohodu o poskytnutí dotace, která vyšla z údajů uvedených v žádosti obce o podporu.

Vzápětí nato obec přikročila k rekonstrukci objektu, který proběhl podle stanoveného harmonogramu, takže už počátkem března 2009 mohlo být muzeum za účasti místopředsedkyně Senátu Parlamentu ČR Aleny Gajdůškové slavnostně otevřeno.

»Nad rámec« vydané prostředky nám budou nemilou vzpomínkou na snahu získat evropské peníze.

... A STUDENÁ SPRCHA Z PRAHY

Dobrá nálada v Drnovicích panovala i potom. Když obec po kolaudaci stavby ještě v březnu podala – v souladu s pravidly programu – žádost o proplacení nákladů projektu, fyzická kontrola stavby ze strany SZIF o měsíc později nekonstatovala žádné pochybení. Právě tak analytická kontrola, která vždy prověřuje administraci projektu a vyhotovuje dokument oznamující žadateli výši přiznaných dotačních prostředků, vystavila obci protokol, podle něhož nebylo zjištěno žádné pochybení. V rámci analytické kontroly byl navíc, jak připomíná starosta Drnovic Tomáš Zicha, vznesen i dotaz na Ministerstvo zemědělství do Prahy, zda byl projekt uskutečněn v souladu s pravidly PRV. »Rovněž tento dotaz byl v srpnu rozhodnut v náš prospěch,« dodává starosta.

Obec se těšila na slíbené peníze z Prahy tím více, že disponuje ročním rozpočtem pouze ve výši zhruba 4,5 mil. Kč a pro vybudování muzea si musela vzít překlenovací úvěr. Studená sprcha však přišla s podzimem. To když po osmi měsících od podání žádosti o proplacení dotace jí od SZIF přišlo sdělení, že obci původně přislíbenou podporu zkrátí a navíc jí ještě udělí sankci.

PLOT, NÁBYTEK I KUCHYŇKA

Starosta Drnovic Tomáš Zicha nám k tomu uvedl: »Fond totiž do nezpůsobilých nákladů projektu zařadil oplocení muzea a odmítl proplatit i vybavení zasedací místnosti, což pro nás v souhrnu konkrétně znamenalo zkrácení dotace o 290 tisíc korun. Přitom oplocení stejně jako nábytek pro zasedací místnost byly uvedeny v dohodě o dotaci pod kódy 004 a 003.« Starosta připouští, že si obec předem řádně nezjistila, že oplocení nespadá do kategorie způsobilých nákladů. Kroutí však nechápavě hlavou nad argumentací SZIF, že vybavení zasedací místnosti není nutné pro provoz muzea. »Jak bychom však mohli bez stolů, židlí a také bez kuchyňky v muzeu pořádat jedno i vícedenní kurzy, semináře a přednášky, které máme popsány v žádosti o dotaci?« ptá se Tomáš Zicha. A dodává: »Třešnickou na dortu pak zůstává vyměření čtvrtmilionové sankce obci kvůli překročení tříprocentní srážkové hranice z předpokládané dotace, jež vyplývá z uzavřené dohody.«

V Drnovicích také nedokážou pochopit, proč je nikdo z pracovníků SZIF ani před podpisem dohody, ani při podpisu samém neupozornil na skutečnost, že uvedené položky nelze zařadit mezi způsobilé, a proč se administrace projektu táhla tak dlouho, když fyzická i analytická kontrola již uskutečněného projektu původně shledaly, že drnovický projekt byl realizován v souladu s pravidly PRV.

ZBYTEČNĚ VYŠŠÍ PLATBA ZA ÚROKY Z PŘEKLENOVACÍHO ÚVĚRU

Nedosti na tom: Vraťme se do loňského roku a připomeňme si, že SZIF z rozhodnutí ministra zemědělství v létě pozastavil platby z PRV do té doby neproplacených žádostí z 1. až 4. kola. Stalo se tak kvůli přípravě nového dotačního titulu pro financování daně z přidané hodnoty (DPH). Ten měl zmírnit neblahé dopady sdělení Evropské komise, že DPH pro dotační tituly financované z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD), tedy ani pro Program rozvoje venkova, nelze pokládat za způsobilý náklad, a alespoň těm obcím a svazkům obcí, které do vydání tohoto stanoviska Bruselu už se SZIF uzavřely dohodu o poskytnutí dotace počítající s proplacením DPH, tuto hrozící dodatečnou ztrátu kompenzovat.

Jinak jistě chvályhodný krok státu sice přinesl i Drnovicím proplacení DPH v jejich projektu, ale jeho už beztak dlouhou, osm měsíců trvající administraci protáhl o další dva. Měsíc co měsíc se tak obci zvyšovala částka na splacení řádných měsíčních úroků z překlenovacího úvěru. A protože ani tyto úroky nejsou způsobilými náklady, obec na nich nakonec ze své kasy zaplatila celkem 200 tisíc korun.

Program rozvoje venkova (PRV) 2007–2013

- PRV si klade za cíl přispět k dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova, tj. k rozvoji venkovského prostoru ČR na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program proto mj. podporuje i rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti na venkově a posílit soudržnost obyvatel na venkově.
- Projekty podpořené z PRV jsou hrazeny Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EAFRD).
- Řídicím orgánem PRV je Ministerstvo zemědělství ČR.
- Zprostředkujícím subjektem PRV je Státní zemědělský intervenční fond.
- Základní struktura Programu má 4 osy s tímto zaměřením:
 - Osa I – zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví.
 - Osa II – zvýšení biologické rozmanitosti, ochrana vody a půdy a zmírnění klimatické změny.
 - Osa III – zkvalitnění života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova.
 - Osa IV – napomoci místním obyvatelům venkovských mikroregionů principem »zdola-nahoru« vypracovat vlastní strategii rozvoje území, ve kterém žijí, a podpořit projekty pro jeho rozvoj (metoda LEADER).

ZDROJ: MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR

Protože v katastru Drnovic se nalézá NKP Ploština – areál nacisty vypálené osady, obec pečuje o jeho údržbu a zachovávání pietní vzpomínky. Muzeum stavitelství a řemesel pomáhá tuto roli plnit tak, že ukazuje lidovou kulturu regionu, a to hlavně na příkladu Ploštiny.

DVAAPŮLKRAÁT VYŠŠÍ NÁKLADY

»Připočteme-li k nákladům na náš projekt ještě výdaje na dvě desítky jednání na Regionálním odboru SZIF v Olomouci (asi 40 000 Kč), pak se i se započítáním dohodnuté spoluúčasti 0,5 mil. Kč, nezpůsobilých nákladů a sankce vyšplhaly na 1,3 mil. Kč,« shrnuje drnovický starosta Tomáš Zicha.

»Tyto „nad rámec“ vynaložené prostředky pro nás zůstanou nemilou vzpomínkou na naši snahu získat evropské peníze, které jsou podle mediálních kampaní velmi snadno získatelné. Nezasvěceným obyvatelům obce se pak obtížně vysvětluje, že o podporu z řady dotačních programů nemůžeme kvůli nejrůznějším omezujícím kritériím vůbec zažádat. Stejně obtížně vysvětlitelné je to, že peníze, o něž naše obec přišla, nebyly promarněny naší chybou, ale chybou nastaveného (ne)systému administrace ze strany Ministerstva zemědělství (SZIF),« píše Tomáš Zicha na webu Sdružení místních samospráv ČR (www.smscr.cz).

MINISTERSTVO: NAŠE PRAVIDLA NEJDŮ NAD RÁMEC LEGISLATIVY

Ministerstvo zemědělství (MZe) ve stanovisku, vydaném odborem komunikace, připomíná, že Program rozvoje venkova je financován z EAFRD, a podpora jím poskytovaná se tak musí řídit evropskou i českou legislativou. »Nicméně všechny základní požadavky, které jsou kladeny na žadatele/příjemce podpory z PRV, nejsou nad rámec legislativy,« konstatuje se v odpovědi.

Podle MZe mezi nejčastější chyby žadatelů o dotaci patří zejména to, že se důkladně neseznámili s podmínkami v Pravidlech pro žadatele i v Dohodě o poskytnutí dotace, kterou uzavírají se SZIF, špatně odhadnou vlastní možnosti při realizaci projektu, nedostatečně konzultují projekt či žádost o dotaci se SZIF a rovněž neplní administrativní lhůty, uvedené v Dohodě o poskytnutí dotace, jako je například termín pro předložení žádosti o proplacení.

»Při každé aktualizaci Pravidel pro žadatele se je snažíme zjednodušit. Aby žadatelé mohli využít zjednodušení a změkčení některých administrativních postupů, jsou v Pravidlech pro žadatele zakotvena „Přechodná ustanovení“, která navazují na zku-

šenosti z administrace PRV. Podmínky pro žadatele tak nejsou již konstantní po dobu realizace projektu a dobu jeho udržitelnosti, ale tam, kde to dovolují Přechodná ustanovení, se podmínky zjednodušují,« napsal odbor komunikace MZe.

Žel, nepříliš konkrétní byla odpověď na dotaz Moderní obce, jak jsou zaměstnanci ministerstva a SZIF vedeni k tomu, aby už ve fázi přípravy projektů a žádostí účinněji pomáhali obcím s jejich zpracováním. A jsou-li nějak postihováni ti, jejichž rukama prošly žádosti, byly uznány za vyhovující – a až dodatečně se ukázalo, že některé položky uvedené v žádosti nespádají do kategorie způsobilých.

»Všem žadatelům, tedy i obcím, je věnována maximální péče. MZe podle potřeb organizuje semináře pro žadatele a velmi úzce spolupracuje se zástupci žadatelů. Před podáním žádosti o dotaci, a stejně tak i před podáním žádosti o proplacení, mají žadatelé možnost konzultovat projekt s příslušným pracovníkem Regionálního odboru SZIF. Předmětem konzultace je hlavně způsobilost/nezpůsobilost výdajů. Cílem těchto konzultací je předejít udělování korekcí a sankcí,« zněla odpověď.

NESPOKOJENO JE VÍCE OBCÍ

Předseda Sdružení místních samospráv (SMS) Ing. Josef Bartoněk, jenž je zároveň starostou městyse Osvětimany, poukazuje na výsledky průzkumu, který sdružení provedlo ve své členské základně a z něhož vyplynulo, že nepříliš dobré zkušenosti s Programem rozvoje venkova má více obcí.

V muzeu se konají i výtvarné dílny pro žactvo, vzdělávací akce pro učitele či semináře k tradici lidové hudby a folkloru.

»Nespokojenost s podmínkami či administrací projektů se neváže jen na opatření III.2.2.,« tvrdí předseda SMS. »Vždyť příjemci dotací z PRV jsou nejslabší a finančně nejméně zajištěné obce do 500 obyvatel. Jen základní prováděcí dokumenty PRV mají stovky stran, další stovky stran čítají přílohy. Této administrativní složitosti musí často čelit neuvolnění starostové. Navíc jsou smluvní podmínky nastaveny jednostranně v neprospěch příjemců dotací. Na případné komplikace, byť žadatelem způsobené neúmyslně nebo i chybou řídicího orgánu, doplácí vždy obec. Zvláštní kapitolou je neuznatelnost DPH. Vůči malým obcím je nespravedlivá a finančně zatěžující. Paradoxně větším sídlům s lepšími finančními možnostmi se DPH v regionálních operačních programech doplácí.«

Ministerstvo zemědělství pro Drnovice šanci nevidí: »Sankce totiž vyplývá z Nařízení EK č. 1975/2006, a tudíž ji prominout nelze. Příklad byl konzultován už během realizace, kdy žadatel ještě mohl upravit strukturu výdajů, aby byla v souladu s Pravidly pro žadatele. Projekt se konzultoval na úrovni řídicího orgánu i centrálního pracoviště a Regionálního odboru SZIF. Obec měla možnost projekt i žádost o proplacení předem konzultovat se zástupci RO SZIF, a předejít tak udělení sankce.«

»Obec Drnovice má stejně jako každý jiný člen SMS právo na naši pomoc. Už jsme si nechali udělat předběžný právní rozbor a obrátili se s dotazem na úřad veřejného ochránce práv. Poté zvážíme další postup,« končuje Ing. Josef Bartoněk.

Starosta Drnovic Tomáš Zicha uzavírá: »Několikrát jsme byli poučeni, že pravidla PRV jsou nastavena podle evropského principu, který vylučuje chyby. Ale my jsme se přesvědčili, že v podání českých úřadů je toto nastavení vnímáno tak, že chyby nejsou přípustné, leč jen na straně žadatelů. Naopak Program obnovy venkova v gesci Ministerstva pro místní rozvoj považují za vzor, jak by měl vypadat dotační titul pro obce. Zpracování žádosti zvládne i neškolený starosta, existují tam limitní platby a pravidla jsou jasná a přehledná.«

IVAN RYŠAVÝ